

# ЙОРДАН РАДИЧКОВ КЪСНИ СПОМЕНИ

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Имаше един нашенец, прекупвач на добитък; той скиташе по планините и колибите, пазареше се с пастирите и вземаше по няколко брави овце и кози, които препродаваше на търговците. Не зная какво печелеше от туй, но изглежда, че по малко все пак печелеше, защото успя да си купи и една кожена полушубка, каквито носеха истинските джамбази.

Той се казваше Харалампи. Нашенци обаче никога не произнасят точно името на човека и му викаха Араламби. Пролетно време селяните се уговаряха с него да им докара млечни кози и Араламби им докарваше кози, само че какви млечни кози им докарваше той — виметата им големи колкото орехи, от всяка ще издоиш по един филджан мляко! Селяните се пазаряха с Араламби, казваха му, че не им е докарал туй, що са искали, той от своя страна ги уверяваше, че е взел най-добрите кози, че на загуба ги е взел, че два чифта цървули е скъсал, и т.н., и т.н. Селяните вземаха козите, доеха ги до края на лятото, а в края на лятото ги продаваха отново на Араламби, той бая им отбиваше от цената, защото вече били прегорели, и ги откарваше на джамбазите в града.

Веднъж на нашия прекупвач изчезна коза. Той разказваше, че минавал през гората, стоката вървяла подире му и изведнъж чул, че нещо шумнало. „Шумкар тебе да беше“, казваше Араламби. Стоката се юрнала, задминала го, той също се юрнал подире ѝ и доста дълго бягали, докато излезли на ливадите; едва на ливадите забелязали, че една коза липсва. Да я помами, няма как да я помами, козите току-що купени, още не им знае имената, пък и не е питал за имената. Да се върне да я търси, не знае какво ще го срещне в гората, гората пълна със страх, страхът клечи зад всяко дърво и те дебне.

Жената на Араламби веднага разправи из селото как шумкарите задигнали коза на мъжа ѝ. Тя беше дебела като купа сено и също тъй като купа сено вървеше из улиците и разправяше на другите жени, а нашият прекупвач през туй време пиеше в кръчмата и убеждаваше селяните, че търговията е по-рискована от живота и че от нея само се губи. „То човек се губи, та камо ли търговията — казваха му селяните. — Ти, като спиш с жена си, не се ли губиш като игла в купа сено!“

Козата тъй и не се намери.

Араламби вече възнамеряваше да разшири своята работа, да почне да прекупува едър добитък, да си вземе и един човек за

помощник и може би щеше да го направи, но времето го изпревари — човек винаги върви след времето.

Щом дойде Девети септември, нашият прекупвач веднага тръгна подир него. Няколко дни той се губи и селяните питаха дебелия му жена къде е, а тя отговаряше, че сигурно е някъде. Едни предполагаша, че Араламби се укрива от властта, защото е търгувал с добитък, защото се познаваше с всички джамбази, защото е достатъчно да видиш само кожената му полушубка, за да разбереш, че не е с властта. Други пък смятаха, че той направо е задържан, че ще го съдят, даже и ако не са го осъдили досега. Трети си припомнях мършавите кози, дето им ги докара и доеха от тях едва по един филджан мляко, и твърдяха, че туй няма да му се размине. Властта сега оглежда всичко с четири очи и нищо не може да се укрие от нея.

Всичко, разбира се, бе само предположение и догадка, затова пък много голяма бе изненадата, когато в селото пристигна Араламби все със същата кожена полушубка, с червена лента на каскета, с червена лента на ръкава и с една карабина. „Смърт на фашизма, свобода на народа! — каза Араламби. — Че и ний сме дали нещо на властта!“ Веднага след това той попита има ли елементи в селото, защото той бил пратен за елементи. Но елементи нямаше и прекупвачът замина пак за града.

Нашенци започнаха да говорят, че Араламби, освен че е купувал стока, изглежда, е вършел и друга работа, тайно от всички, и дори взеха да се изпълват с уважение към него, а някои си признаха, че се съмнявали много отдавна и че току-така той не скита по планинските селища и по колибите; даже питаха жена му не се ли е случвало тъй да преспиват някакви хора у тях и тя казваше, че може да се е случвало.

Новите догадки продължиха няколко дни и дори се смяташе, че Араламби ще бъде новият кмет. Но той не стана кмет, а се окуми един ден без всякакви украшения и оръжие и нито каза: „Смърт на фашизма!“, нито каза: „Свобода на народа!“

Питаха го какво се е случило, но той не каза и трябваше по други пътища да се разбере какво се е случило. Ето какво се бе случило.

Веднага след идването на партизаните нашият прекупвач бил един от първите, който почнал да вика из града: „Смърт на фашизма!“ и „Свобода на народа!“ Партизаните взели околийското управление, натикали кого къде трябва. Араламби веднага отишъл там и въпреки

охраната почнал да вика: „Смърт на фашизма!“ и „Свобода на народа!“ Викал що викал, но охраната я заболели ушите и му казала да си върви. Араламби минал на другата страна на улицата и през цялата нощ подвиквал оттам. Седи си той на тротоара, приспива му се вече и тъкмо да му клюмне главата, се стряска и почва да вика. На сутринта дошла новата смяна, Араламби отишъл да яде чорба и щом минал край църквата, веднага почнал да вика. Той и в халите ходил и викал два пъти дневно, отивал да среща или да изпраща влака на гарата и също тъй викал и много пътници от влака също викали.

Най-после му дали карабина и го пратили в село за елементи, той се върнал без елементи и му взели пушката.

Но Араламби не се отчаял.

Няколко ноци той прекарал край казармите, посрещал доброволците от селата и с виковете си подпомагал създаването на гвардията. Някому хрумнало да го покани да се запише в гвардията, нашият прекупвач веднага си подвил опашката и отново се върнал пред околийското управление. „Здрасти!“ — казал той на охраната. „Здрасти — казала му охраната, — само че няма да викаш!“ „Не мога“ — казал Араламби. — „Смърт на фашизма, свобода на народа!“ „Тогава викай по-тихо, командирът има работа.“

Щом чул за командира, Араламби почнал да вика още по-силно. На командира му омръзнало да слуша виковете, повикал подчинения и го попитал какви са тия непрекъснати викове и кой е казал, че градът трябва да се превърне във викалня? Подчиненият му казал, че това е Араламби. Командирът, изглежда, не разбрал хубаво или пък е бил много изморен, защото казал: „Много станаха тия араламби! Я ги разпръснете и да седнем да си гледаме спокойно работата, защото революцията иска работа, а не араламби!“

Кой знае какво си е помислил командирът, щом като е казал да разпръснат араламбите! То и не е имало какво да се разпръсква, защото охраната хванала Араламби за яката на кожената полушубка и го изпратила в къщи.

От всичко туй остана да се разказва само как нашият прекупвач на добитък Араламби направил голяма араламба в града. Това са стари спомени и е много късно да си ги припомним отново. Но защо понякога си спомняме араламбите и дори ги виждаме тук и там с гръмогласните им възгласи! И защо понякога си спомняме и думите на

командира и дори го виждаме да нарежда: „Я ги разпръснете араламбите и да седнем да си гледаме спокойно работата, защото революцията иска работа, а не араламби!“

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.